

Ханс Кристиан
АНДЕРСЕН

*Сборник
приказки
и разкази*

ТОМ 2

enthusiast

Ханс Кристиан
АНДЕРСЕН

*Сборни
приказки
и разкази*
ТОМ 2

Превод от гатски
Петър Милков Петров

Илюстрации
Вилхелм Педерсен, Лоренц Фрьолих

enthusiast

София, 2018

Книгата се издава с подкрепата на Danish Arts Foundation

DANISH ARTS FOUNDATION

Hans Christian Andersen

Samlede Eventyr og Historier

Udgivet i samarbejde med H. C. Andersens Hus, Odense

Illustrationer af H.C. Andersens eventyr og historier:

Vilhelm Pedersen

Lorenz Frølich

Ханс Кристиан Андерсен

Събрани приказки и разкази

Том 2

Илюстрации: Вилхелм Педерсен, Лоренц Фрьолих

© Петър Милков Петров, превод, 1996, 2018 г.

© Стоян Атанасов – *Kontur Creative*, художник на корицата, 2018 г.

© „Алто комуникайшънс енд пблйшнз“ ООД, 2018 г.

Enthusiast

An Imprint of Alto Communications & Publishing Ltd.

ISBN 978-619-164-276-2

Съдържание

МАЛКАТА РУСАЛКА	9
ЯКАТА.....	32
ЛЕНЪТ	35
ПТИЦАТА ФЕНИКС	40
ЕДНА ИСТОРИЯ	42
НЯМАТА КНИГА.....	47
„ИМА РАЗЛИКА“	50
СТАРИЯТ НАДГРОБЕН КАМЪК	54
НАЙ-ХУБАВАТА РОЗА НА СВЕТА	58
ОЛЕ ЛУКОЙЕ	61
В ПОСЛЕДНИЯ ДЕН.....	75
ЧИСТА ИСТИНА!.....	80
ЛЕБЕДОВОТО ГНЕЗДО.....	83
ЦВЕТЕТА НА МАЛКАТА ИДА.....	85
СЪРДЕЧНА МЪКА	93

„Всяко нещо на мястото си“	96
КОЛЕДНОТО ДЖУДЖЕ У БАКАЛИНА	106
СЛЕД ХИЛЯДОЛЕТΙΑ	111
ДИВИТЕ ЛЕБЕДИ	114
ПЕТ В ЕДНА ГРАХОВА ШУШУЛКА	130
НЕБЕСНИЯТ ЛИСТ	134
„За нищо не я биваше“	138
ПОСЛЕДНИЯТ БИСЕР	145
ДВЕТЕ МОМИ	148
В НАЙ-ДАЛЕЧНИТЕ КРАИЩА НА ОКЕАНА	151
ПРАСЕТО КАСИЧКА	154
ИБ И МАЛКАТА КРИСТИНЕ	157
ГЛУПАВИЯ ХАНС	169
„Трънливият път на славата“	174
МАЛКАТА ЕВРЕЙКА	179
ГЪРЛО ОТ БУТИЛКА	184
КАМЪКЪТ НА МЪДРЕЦИТЕ	195
СУПА ОТ НАДЕНИЧНИ КЛЕЧКИ	212
НОЩНАТА ШАПКА НА СТАРИЯ ЕРГЕН	228
„Нещо“	243
ПОСЛЕДНИЯТ СЪН НА СТАРИЯ ДЪБ	251
БУКВАРЪТ	257

БЕГАЧИТЕ	264
ДЪЛБИНИТЕ НА КАМБАНАТА	269
ЗЛИЯТ КНЯЗ	273
ВЯТЪРЪТ РАЗКАЗВА ЗА ВАЛДЕМАР ДО И НЕГОВИТЕ ДЪЩЕРИ...	276
МОМИЧЕТО, КОЕТО СЪПИ ВЪРХУ ХЛЯБА	288
МАЛКИЯ КЛАУС И ГОЛЕМИЯ КЛАУС.....	299
АНЕ ЛЙСБЕТ	311
ДЕТСКИ ПРИКАЗКИ	324
БИСЕРНАТА ОГЪРЛИЦА	327
ПЕРО И МАСТИЛНИЦА	334
ДЕТЕТО В ГРОБА	338
ДВОРНИЯТ ПЕТЕЛ И ПЕТЕЛЪТ ВЕТРОПОКАЗАТЕЛ	345
„КРАСОТА!“	349
ИСТОРИЯ НА ДЮНИТЕ	357
КУКЛОВОДЪТ	394
ДВАМА БРАТЯ	399
СТАРАТА ЦЪРКОВНА КАМБАНА	402
ПЕПЕРУДКО.....	407
ДВАНАЙСЕТТЕ ОТ ПОЩЕНСКАТА КОЛА.....	410
ПОТЪНАЛИЯТ МАНАСТИР	416
ТАЗИ БАСНЯ СЕ ОТНАСЯ ЗА ТЕБ!	419
КАРТИТЕ С КАРТИНКИ	420

Малката русалка

Навътре в морето водата е синя като цветовете на най-красивата метличина и прозрачна като най-чистото стъкло, но е много дълбока, по-дълбока, отколкото може да стигне и най-дългата корабна верига; много камбанариии трябва да се наредят една върху друга, за да стигнат от повърхността до дъното. Там живеят морските хора.

Някои си представят, че на дъното има само бял пясък; това не е така: там растат най-чудни дървета и растения, които са с толкова гъвкави стъбла и листа, че се поклащат при най-малкото движение на водата, като че ли са живи. Всички риби, малки и големи, се стрелкат между клоните, също както птиците във въздуха. На най-дълбокото място се намира царският дворец; стените му са от корали, високите островърхи прозорци – от най-прозрачния кехлибар, а покривът е от мигени черупки, които се отварят и затварят с движението на водата; толкова хубаво изглежда, защото във всяка от тях лежат блестящи бисери, един-единствен от които би бил достойно украшение за короната на всяка кралица.

Морският цар бе вдовец от много години; старата му майка се грижеше за домакинството. Тя бе умна жена, но доста горда с произхода си, затова ходеше с дванайсет стриди на опашката, докато останалите благородници трябваше да се задоволяват с шест. Иначе тя заслужаваше похвала, особено за грижите си за малките морски принцеси, нейните внучки. Те бяха шест хубави деца, но най-малката бе най-красива от всички, кожата ѝ бе чиста и нежна като розов цвят, очите ѝ бяха сини като най-дълбоката морска дълбина; но също като останалите тя нямаше крака – тялото ѝ свършваше с рибена опашка.

По цял ден те играеха в двореца, в големите зали, където по стените растяха живи цветя. Отваряха големите кехлибарени прозорци и рибите влизаха при тях, също както при нас долитат лястовици, когато разтворим прозорците; рибите доплуваха чак до малките принцеси, ядяха от ръцете им и се оставяха да ги галят.

Около двореца имаше голяма градина с огненочервени и тъмносини дървета, чиито плодове блестяха като златни, а цветовете им – като горящ огън, защото постоянно движеха стъбла и листа. Самата земя бе от най-чист пясък, но син, като горяща сярка. Всичко там долу беше в такива чудни оттенъци на синьото, че изглеждаше повече като че ли бе някъде високо във въздуха, с небе и отгоре, и от долу, отколкото на дъното на морето. При спокойно море можеше да се зърне слънцето – като пурпурно цвете, от чийто цвят извират всичката светлина.

Всяка от малките принцеси си имаше свое място в градината, където можеше да копае и сади както пожелае; една оформяше цветната си леха във вид на кит, друга намираше за по-добре, ако нейната прилича на малка русалка, а най-малката бе направила своята съвсем кръгла, като слънцето, и бе насадила само цветя, които грееха червени като него. Тя бе чудно дете, тихо и замислено; и докато другите сестри украсяваха с най-странни неща, които намираха в потънали кораби, тя имаше, освен червените като рози цветя, приличащи на слънцето високо там горе, само една красива мраморна статуя, прекрасен младеж, изваян от чист бял камък и при корабокрушение дошъл тук, на дъното. Тя посади до статуята една червена плачеца върба, чиито свежи ветки се спускаха надолу, към синьото пясъчно дъно. Там сенките изглеждаха виолетови и се движеха също както ветките; изглеждаше, като че ли клоните и корените искаха да се целунат.

За нея нямаше по-голяма радост от това да слуша за човешкия свят отгоре; старата баба трябваше да ѝ разказва всичко, което знаеше за кораби и градове, хора и животни. Особено очарователно ѝ се струваше това, че горе на земята цветята ухаят, защото тук, на дъното на морето, те нямаша никакъв мирис; а и това, че горите са зелени и че рибите, които се виждат между клоните, могат да пеят толкова високо и хубаво, че е цяло удоволствие да ги послу-

шаш; всъщност ставаше дума за малките птички, които бабата наричаше риби, защото нямаше как иначе да я разберат – никои никога не бе виждал птица.

– Когато навършите петнайсет години – казваше баба им, – ще получите разрешение да излезете от морето, да седнете на лунна светлина по скалите и да гледате корабите, които плават покрай вас; ще видите гори и градове.

Игната година едната от сестрите навършваше петнайсет, а останалите имаха по една година разлика, значи, на най-малката ѝ оставаха цели пет години, преди да дойде време да изплува от дъното на морето и да види как е при нас. Но те си обещаха, че ще разкажат на останалите какво са видели и намерили за най-хубаво през първия ден; защото баба им не им разказваше достатъчно, имаше толкова много неща, които им се искаше да узнаят.

Най-нетърпелива беше най-малката, тъйко тя, която трябваше да чака най-дълго и която бе толкова тиха и замислена. Много нощи прекарваше тя пред отворения прозорец и гледаше нагоре през тъмносинята вода, където рибите махаха с перки и опашки. Тя гледаше луната и звездите – те светеха доста бледо наистина, но тъйко през водата изглеждаха много по-големи, отколкото ние ги виждаме; ако тъйко под тях минеше нещо като черен облак, тя знаеше, че това е или кит, който плува над нея, или кораб с много хора, които сигурно и не помисляха, че отдолу стои една хубава малка русалка и протяга белите си ръце нагоре към кила.

Скоро най-голямата навърши петнайсет години и можеше да излезе на повърхността.

Когато се върна, тя имаше стотици неща за разказване, но най-хубавото, каза тя, било да легне на лунна светлина в някоя плитчина при тихо море и да гледа големия град на близкия бряг, където светлините мигали като стотици звезди, да слуша музиката, шума и глъчката на коли и хора, да гледа множеството църковни кули и камбанарии и да слуша как бият камбаните. Тъко защото не можела да отиде там, затова копнеела тя най-много за всички тия неща.

Ох, как слушаше най-малката сестра всичко това и когато вечерта застана до отворения прозорец и погледна нагоре през тъмноси-

нята вода, тя си представи големия град с всичкия този шум и глъч и ѝ се стори, че гочува звъна на църковните камбани.

На следващата година разрешиха на втората сестра да преплува водата нагоре и да отиде където пожелае. Тя излезе на повърхността точно когато слънцето залязваше, и тази гледка ѝ се стори най-хубавата. Цялото небе изглеждаше като златно, каза тя, а облаците, да, тяхната хубост не можела да се опише; червени и виолетови, те плавали над нея; а много по-бързо от тях летели, като дълъг бял воал, ято диви лебеди, там, над водата, където слънцето залязвало; тя заплувала към него, но то потънало и розовият цвят изгаснал по водата и облаците.

На следващата година третата сестра излезе горе, тя беше най-смелата от всички, затова заплувала по една широка река, която се вливала в морето. Хубави зелени хълмове с лозя видяла тя, дворци и чифлици надничали през великолепни гори; чула песента на птиците, а слънцето така припичало, че тя често се гмуркала във водата, за да охладя горещото си лице. В един малък залив срещнала цяло ято човешки деца; те тичали и пляскали чисто голи във водата; тя искала да поиграе с тях, но те избягали уплашени; дошло малко черно животно, това било куче, но тя никога не била виждала кучета, и я заляяло така страшно, че тя се изплашила и отплувала в открито море; но тя никога нямало да забрави прелестните гори, зелените хълмове и хубавите деца, които можели да плуват, въпреки че нямали ребени опашки.

Четвъртата сестра не беше толкова смела, тя изплувала насред бурното море и каза, че тъкмо това било най-хубавото; виждало се много мили наоколо, а небето стояло отгоре също като голяма стъклена камбана. Кораби видяла, но отдалеч изглеждали като чайки, смешните делфини се премятали презглава, а големите китове пръскали с вода през ноздрите си и изглеждало, като че ли наоколо имало стотици фонтани.

Дошъл ред и на петата сестра; но нейният рожден ден бе през зимата и затова тя видяла такива неща, каквито останалите не били видели първия път. Морето изглеждало зелено и наоколо плавали големи айсберги, всеки от които изглеждал като бисер, каза тя, но по-голям и от камбанариите, които хората строяха. В най-чудни

форми се явявали те и блестели като диаманти. Тя приседнала на един от най-големите късове лед и всички кораби уплашено я заобикаляли, а вятърът развявал дългата ѝ коса; но по-късно вечерта небето се покрило с облаци, засвяткало и загърмяло, а черните вълни вдигнали ледените блокове нависоко и те заблестели от червените светкавици. Всички кораби прибрали платна от ужас и страх, но тя седяла спокойно на плаващия айсберг и гледала как синият лъч на светкавица се спуска на зигзаг в блестящата вода.

Когато някоя от сестрите излезеше на повърхността за пръв път, всички се възхищаваха от новите и хубави неща, които е видяла; но сега, когато бяха вече големи и можеха да излизат горе когато пожелаят, горният свят им стана безинтересен и те копнееха за дома си, а след около месец заявиха, че долу при тях е всъщност най-красиво и че тук се чувстват много приятно.

Много пъти вечер петте сестри се хващаха за ръце и излизаха над водата; прекрасни гласове имаха те, по-красиви от човешките, и когато се зададеше буря и знаеха, че има вероятност да потънат кораби, те плуваха пред корабите и пееха много хубаво за това колко красиво е на дъното на морето, и молеха моряците да не се страхуват да дойдат там долу; но моряците не разбираха думите, мислеха, че това е песента на бурята, а и не можеха да видят красотите на дъното, тъй като, когато корабът им потънеше, хората се давеха и пристигаха мъртви в двореца на морския цар.

Когато сестрите вечер така, ръка за ръка, се издигаха високо нагоре през водата, малката сестра оставаше сам-самичка, гледаше след тях и като че щеше да заплаче, но русалките нямат сълзи и затова се измъчват много повече.

– Ех, да бях на петнайсет години – казваше тя, – зная, че горният свят много ще ми хареса, както и хората, дето строят и живеят горе!

Най-сетне тя навърши петнайсет години.

– Е, сега вече напускаш гнездото – рече баба ѝ, старата царица вдовица. – Ела тук, сега ще те нагизда като останалите ти сестри. – И тя сложи венец от бели лилии върху косата ѝ; всеки цъфтен лист бе половинката от бисер; после старицата накара осем големи стриги да се зацупят здраво за опашката на принцесата, за да се подчертае високият ѝ произход.

– Ох, че боли – рече малката русалка.

– Така е, за хубост трябва да се търпи! – отвърна бабата.

Ех, с какво удоволствие би отърсила цялото това великолепие и би свалила тежкия венец; собствените ѝ червени цветя от градината ѝ отиваха много повече, но не посмя да направи нищо.

– Довиждане – каза тя и се издигна нагоре, лека и чиста като мехурче.

Слънцето тъкмо беше залязло, когато тя подаде глава над водата, но облаците все още блестяха като рози и злато, а посред розовото небе ясно и хубаво искреше Вечерницата, въздухът бе мек и чист, а морето – спокойно. Наблизо се виждаше голям тримачтов кораб, опънато бе едно-единствено платно, защото нямаше никакъв вентре, а по вѐжетата и по мачтите седяха моряци. Чуваха се музика и песни, а с настѣпването на тъмнината бяха запалени стотици шарени фенери; изглеждаше, като че ли знамената на всички държави се вейт във въздуха. Малката русалка доплува досами прозорчето на една каюта и всеки път, когато вълните я повдигаха нагоре, тя можеше да види през огледалночистите стѣкла множество празнично облечени хора. Най-красив бе младият принц с големите черни очи, който положително не беше на повече от шестнайсет години. Днес бе рожденият му ден и затова бе и цялото това празненство. По палубата танцуваха моряците, а когато и младият принц излезе там, във въздуха излетяха стотици ракети; стана светло като ден, малката русалка много се изплаши и се гмурна във водата, но скоро пак показа глава и като че ли всички небесни звезди се спуснаха към нея. Никога не беше виждала такава илюминация. Грамадни слѣнца се въртяха, прекрасни огнени риби се мятаха в синия въздух и всичко се отразяваше в чистото, спокойно море. На самия кораб бе толкова светло, че можеше да се зърне всяко вѐженце, всеки човек. Ех, колко красив бе младият принц, който се ръкуваше с хората, усмихваше се, а музиката се носеше в красивата нощ.

Стана късно, но малката русалка не можеше да откъсне очи от кораба и от хубавия принц. Шарените фенери бяха изгасени, ракетите не се издигаха вече във въздуха, не се чуваха и орѣдейни изстрели, но дълбоко в морските дълбини буботеше и тънеше, а в същото време тя се люлееше нагоре и надолу по вълните, така че да може да

надзърта в каютата; корабът набираше скорост, платната се издигаха едно след друго, вълните се носеха все по-бързо, заприиждаха черни облаци, някъде далеч се светна. Ох, че страшно време се загаваше! Затова и матросите прибраха платната. Грамадният кораб се люлееше с летяща скорост по бурните вълни, които се издигаха като големи черни планини и заплашваха да се стоварят върху мачтите; но корабът се гмуркаше като лебед между високите вълни и се издигаше отново по високите хребети. Малката русалка си мислеше, че плаване с такава скорост бе забавно, но моряците не мислеха така, корабът скърцаше и стенеше, дебелите дъски се огъваха под силните удари на вълните, мачтата се пречупи по средата, като да бе тръстика, корабът се наклони на една страна и в трюма нахлу вода. Чак сега малката русалка разбра опасността, тя самата трябваше да се пази от греди и късове дърво, които плаваха по водата. За миг притъмня така, че нищо не можеше да се види, но когато се светна отново, стана толкова светло, че тя разпозна всички по кораба; всеки се спасяваше както може; тя търсеше с очи най-вече младия принц, но го видя, когато корабът вече се разпадаше, да потъва в дълбоките вълни. Най-напред много се зарадва, защото той идваше долу при нея; но после си спомни, че хората не могат да живеят под водата и че той можеше да дойде в бащиния ѝ дворец само мъртъв. Не, той не биваше да умре; затова тя заплува между греди и дъски, които се носеха по вълните, напълно забравила, че те можеха да я смачкат, гмурна се дълбоко под водата, издигна се отново нависоко сред вълните и най-сетне се приближи до младия принц, който вече почти не можеше да се задържа по бурните вълни; ръцете и краката му бяха отмалели, красивите му очи се затваряха, щеше да умре, ако малката русалка не бе пристигнала. Тя повдигна главата му над водата и остави вълните да я носят, заедно с него, където пожелаят.

На сутринта бурята утихна; от кораба не се виждаше и треска, слънцето изгря толкова червено и бляскаво, че руменината му се предаде и върху бузите на младия принц, чиито очи обаче оставаха затворени; русалката целуна високото му красиво чело и пригладил мократа му коса назад; помисли си, че той прилича на мраморната статуя долу, в нейната малка градинка, целуна го отново и горещо пожела да остане жив.

Ханс Кристиан Андерсен
Събрани приказки и разкази
Том 2

Преводач *Петър Милков Петров*
Илюстрации *Вилхелм Педерсен, Лоренц Фрьолих*
Редактори *Илияна Бенова – Бени, Мария Чунчева*
Художник на корицата *Стоян Атанасов – Kontur Creative*
Коректор *Жана Ганчева*
Прегледач *Стоян Атанасов – Kontur Creative*

Датска. Първо издание.
Формат 100×70/16
Печатни коли 26,5

ISBN 978-619-164-276-2

Издава
|
enthusiast
|

Запазена марка
на „Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД

София, ул. „Кракра“ № 20
тел. 02/ 943 87 16
e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиазм“ може да закупите
от www.bookstore.enthusiast.bg

Печат „Абагар“ АД

И бащата видя

един светец пламък там,
дето блещукащият прах излетя от ръката ѝ
над бялата страница на книгата,
която трябваше да даде потвърждението
за вечен живот; написаното се появи със заслепяващ блясък,
само една видима дума, едничката дума:

В Я Р А

H. C. Andersen.

